

"Te kuljette eksyksissä, koska ette tunne pyhiä kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa." (Matt.22:29)

Tapani Talikainen

JUMALAN UUTTA LUOVA TYÖ (1) – HERÄTYKSEN HISTORIAA

TAUSTAA

Maailman suurin tarve on nyt niin kuin on aina ollut Pyhän Hengen vaikuttama herätys! Ilman herätystä elävä uskomme näivettyy uskonnollisuudeksi ja kristilliseksi harrastukseksi. Ei ole väärin sanoa, että me herätyskristilliset kristityt saamme elää uskonpuhdistuksen ja menneiden sukupolvien herätysten siunauksissa. Niistä on paljon opittavaa. Kuitenkin menneet ovat menneitä ja tästä syystä ***tarvitsemme Jumalalta jatkuvan uskonpuhdistuksen ja uuden herätyksen.***

Pitääkseen elävän uskon voimassa, Jumala antaa erityisiä herätyksen aikoja eri puolille maailmaa. Tällä hetkellä herätystä on erityisesti Etelä-Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Eurooppaa sitä vastoin leimaa luopuminen klassisesta kristinuskosta ja uuspakanuus. Me eurooppalaiset, jotka olemme olleet vahvoja lähetystyön pioneereja, olemme puolestamme nyt lähetystyön kohteena.

Elävälle uskolle on luonteenomaista, että se rukoilee ja odottaa herätystä loppuun asti vaikkei sitä koskaan tulisikaan. Näin tuleekin olla, koska Raamatun mukaan ***"Sillä Jumalan armo on ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille"*** (Tiit. 2:11).

LOPUN AJAN SUURI HERÄTYS VAI LUOPUMUS

Jeesus kuvaa Pyhää Henkeä maininnalla, että "Hän teille tulevaiset julistaa". Uskomme, että Raamattu on kokonaisuudessaan Pyhän Hengen "henkäyttämää ja inspiroimaa". Näin ollen myös ne Raamatun tekstit, jotka sisältävät profeettallista sanaa tulevasta, tulevat toteutumaan. Tällä hetkellä kristityt väittelevät siitä, ennustaako Raamattu viimeisen sukupolven aikana suuren luopumuksen vai suuren herätyksen.

On totta, että Raamattu ennustaa, että lopun aikana laittomuus pääsee vallalle, useampien rakkaus kylmenee ja tapahtuu suuri luopumus (Matt. 24:12, 2. Tess. 2:3,7). Myös lopun ajan suuresta eksytyksestä voimme lukea ennustuksia useammasta Raamatun kohdasta (esim. 2. Tess. 2:1-12, 1. Tim. 4:1 ja 2. Piet. 3:3). Mutta samalla tavalla ja myös perustuen Raamatun ilmoitukseen (esim. Jeesuksen vertaus viimeisestä elonleikuusta, Matt. 13, sekä Ilmestyskirjan profetia samasta asiasta, Ilm. 14:14-16) voimme odottaa vielä viimeisen suuren herätyksen tuloa.

Lopun ajalle ilmoitettu suuri herätys ja suuri luopumus asetetaan usein vastakkaisiksi tulevaisuuden kuviksi. Yksi mahdollisuus on, että ne tapahtuvat rinnakkain. Ilmestyskirjan seurakuntakuvaauksissa (Ilm. luvuissa 2 ja 3) on kuvaus seitsemästä seurakunnasta. Yksi Raamattua tutkiva "koulukunta" päätyy selittämään kyseiset luvut seuraavasti:

- ensinnäkin ne kuvaavat historiallisesti ja maantieteellisesti todellisia seurakuntia

- toiseksi niistä voidaan löytää tyypillisiä, seurakunnan historiallisen elinkaaren eri vaiheille tyypillisiä ominaisuuksia
- kolmanneksi ne kuvaavat tämän hetken eri seurakuntien ja yksilöuskovien uskon tilaa ja profiilia.

Kun seuraa tämän hetken tilannetta vaikkapa Suomessa ja Pohjoismaissa ei voi välttyä ajatukselta, että laodikealainen henki on valtaamassa kiihtyvällä vauhdilla alaa seurakunnissa. ”**Minä olen rikas, minä olen rikastunut enkä mitään tarvitse** (Ilm. 3: 17) jne. Ennen kuvausta Laodikean seurakunnasta on kuvaus inhimillisesti katsottuna vähäisestä ja pienestä uskollisten joukosta. ”**sillä tosin on sinun voimasi vähäinen, mutta sinä olet ottanut vaarin minun sanastani etkä ole minun nimeäni kieltänyt**” (Ilm. 3:8). ”**Katso, minä olen avannut sinun eteesi oven**” (Ilm. 3:8, vrt. herätys). Nämä kaksi seurakuntaa kulkevat rinta rinnan lopun ajassa ennen viimeistä, suurta herätystä. Näin uskon. Laodikea luottaa omaan viisauteensa ja humanismiin pohjautuvaan rakkauteen. Se on ylpeä, ei koe olevansa syntinen eikä koe tarvetta ”peseytyä Karitsan veressä”. Se myös vastustaa herätystä. Filadelfia puolestaan ottaa vastaan Jumalan Sanan sellaisena kuin se on Raamattuun kirjoitettu, ei kiellä Jeesusta Kristusta ristiinnaulittuna Vapahtajana, rukoilee ja odottaa herätystä ja elää keskinäisessä rakkaudessa (vrt. Jumalan agape-rakkaus). Raamatun Sanan mukaan Jumala lähettää herätyksen (vrt. Hengen sade), jos Hänen omansa nöyryvät, tekevät parannusta, rukoilevat ja paastoavat.

”Jos minä suljen taivaan, niin ettei tule sadetta mutta minun kansani, joka on otettu minun nimiini, nöyrtyy, ja he rukoilevat ja etsivät minun kasvojani ja palajavat pahoilta teitensä, niin minä kuulen taivaasta ja annan anteeksi heidän syntinsä ja teen heidän maansa jälleen terveeksi” (2. Aik. 7:13-14)

KAIKEN LÄHTÖKOHTANA ON HENKILÖKOHTAINEN HERÄÄMINEN

Jeesus, viitatessaan lopun ajan seurakunnan hengelliseen tilaan, käyttää vertausta ”Viisaista ja tyhmistä neitsyistä”. Seurakuntahan on Kristuksen morsian, joten vertaus sopii hyvin meille. Traagisinta tässä kuvauksessa on se, että molemmat neitsyet nukkuivat. Uneliaisuus oli vallannut molemmat eivätkä heidän lamppunsa olleet palamassa. Jeesus kehottaakin meitä kaikkia heräämään ja valvomaan!

Kerran me kaikki, jotka olemme tulleet uskoon, saimme kokea henkilökohtaisen heräämisen. Meidän sydämemme oli palava Herraa kohtaan, tutkimme Sanaa, rukoilimme ja elimme tiiviissä seurakuntayhteydessä. Herätyksen tuli paloi meissä ja se levisi omaan perhekuntaamme, omaan Jerusalemiimme. Tästä perhekuntakohtaisesta herätyksestä meille on koskettava kuvaus apostolien tekojen luvussa 10. Sadanpäämies Kornelius oli saanut armon Jumalan edessä ja sai enkeliltä neuvon kutsuttua luokseen Pietarin julistamaan hänelle Elämän Sanaa. Ja niin tapahtuikin. Kornelius ja koko hänen perhekuntansa tuli uskoon eli koko perhekunta koki herätyksen. Samoin tapahtui vanginvartijalle, kun Paavali ja Siilas julistivat hänelle pelastuksen evankeliumin:

”Usko Herraan Jeesuksen, niin sinä pelastut niin myös sinun perhekuntasi”. (Apt. 16:31)

Tämän henkilökohtaisen heräämisemme seurauksena meille tulee huoli ja murhe saada johdattaa rakkaamme ja läheisemme sisälle Jumalan valtakuntaa. Ymmärrämme, että herättäminen on Pyhän Hengen työ ja siksi rukoilemme, että Hän arnessaan vetäisi heidät kaikki sisälle elämään ja Jeesuksen Kristuksen tuntemiseen. Herääminen käynnistää siis meissä hädän sielujen puolesta ja myös rukouksen, että Herra arnessaan antaisi vielä yhden kansallisenkin herätyksen.

”He ovat herätetyt uskon kautta, jonka vaikuttaa Jumala.” (Kol. 2:12)

MITÄ HERÄTYS SITTEN ON

Herätystä, Pyhän Hengen työtä, on tutkittu paljon ja tuloksista on kirjoitettu useita kirjoja. On ollut hengellisesti mielenkiintoista ja kiehtovaakin tutkia Pyhän Hengen toimintatapaa erityisesti merkittävien herätysten yhteydessä. Niistä on haluttu oppia tulevaisuuden varalle.

Herätyksen englanninkielinen sana on ”revival”. Sanan juurena on latinankielinen sana ”revire

”, joka voidaan kääntää ”*tuoda takaisin elämään*”. Siis herätys on sitä, että meissä kuolleena oleva hengellinen ihmistemme tuodaan Jumalan voimasta takaisin elämään Kristuksen kautta (Joh. 3:3-7, 1. Kor. 2:14, Ef. 2:1,5).

Herätys alkaa aina Jumalan seurakunnasta, meistä uskovista, siis sinusta ja minusta. Ensin Jumala herättää meidät, nöyryimme ”polvillemme asti” Pyhän Jumalan edessä ja saamme uuden voiman ja voitelun. Normaalisti ihmisiä herää (ts. tulee uskoon) aika ajoin siellä ja täällä kun Jumalan Sanaa julistetaan. Laajemmassa herätyksessä, joka tyypillisesti näyttää olevan ajallisesti ja paikallisesti tunnistettavissa, tapahtuu samanaikainen joukkoherääminen. Herätyksen tuli (vrt. Pyhän Hengen tuli) on niin voimakas, että se tarttuu hetkessä uskosta osattomiin. Tulee voimakas synnin tunto. Itketään paljon ja voimakas halu tehdä parannusta leviää ihmisestä toiseen. Mutta miten voimme päästä tähän herätyksen ilmapiiriin?

- Monet tämän ajan karismaatikot ovat sitä mieltä, että ylistys tuo herätyksen. Ylistys aikaansaakin Pyhän Hengen toiminnalle otollisen ilmapiirin.
- Toiset näkevät, että herätys tulee väkevän ja Pyhän Hengen voiteleman Sanan saarnan kautta.
- Kolmansien kantana on, että herätys tulee silloin, kun ihmissydämet alkavat epätoivoisesti janota Jumalan tulemistä heidän elämäänsä.

Varmaankin kaikkia näitä tarvitaan. Kuitenkaan mitään herätyksen kaavaa ei ole olemassa eikä sitä tarvitaakaan. Herätys on aina Jumalan erityinen armo-osoitus meille ihmisille ja se toteutuu Jumalan itsensä suunnitelmalla tavalla, ei meidän valitsemiemme ”tekniikoiden” kautta.

Herätyksen historiasta voimme oppia kuitenkin joitakin periaatteita. Herätyksen syvällisyys ja laajuus riippuu siitä, kuinka syvä hätä meillä uskovilla on kadotukseen matkalla olevista sieluista ja miten syvästi meissä vaikuttaa katumuksen ja parannuksen henki. **Yksi keskeisimmistä herätyksen edellytyksistä on kristittyjen yhteys ja keskinäinen rakkaus.** Jeesuksen omien täytyy olla yhtä, ennen kuin herätys voi alkaa. Pyhä Henki ei voi laskea herätyksen hedelmää, uusia pieniä Jumalan lapsia, riitaiseen ja epäyhtenäiseen seurakuntaperheeseen.

MITEN HERÄTYKSEN VOI TUNNISTAA

On joukko ilmentymiä, joiden perusteella voi tunnistaa aidon herätyksen. Jumalan Hengen antaman herätyksen tunnistaa siitä, että ihmiset kääntyvät lukuisana joukkona jumalan puoleen, tekevät parannuksen ja ottavat vastaan uskossa pelastuksen, joka on Jeesuksessa Kristuksessa. **Herätykseksi Pyhän Hengen toiminta katsotaan silloin, kun se alkaa vaikuttaa merkittävänä muutoksena koko arjen elämässä kuten koulussa, hallinnossa, lehdistössä ja työpaikoilla.**

Tyypillisesti herätys rajautuu tietylle maantieteelliselle alueelle, se kestää määrätyn ajan ja lopulta sitten vaimenee. Herätyksen elinkaarta onkin osuvasti kuvattu seuraavasti: ensin on herätys, sitten siitä kehittyy herätysliike ja lopulta jäljelle jää vain liike. Me ihmiset olemme mestareita sammuttamaan Pyhän Hengen uudistavan ja muuttavan työn. Herätykselle on myös tyypillistä voimakas vastustus maailman mutta myös ikävä kyllä seurakunnan taholta. Herätys leimataan monesti sielujemme vihollisen toiminnaksi.

Usein herätykset käynnistyvät keskellä ”ahtaita aikoja”. Näin tulee Raamatun mukaan tapahtumaan esim. Israelin kohdalla. Meillä on Suomesta vastaavaa näyttöä. Sodan aikana kansa nöyrtyi ja huusi Jumalaa avuksi, rukoili ja teki parannusta. Sotien jälkeen saimmekin kokea herätystä (Frank Mangs, Urho Muroma, Kansan

raamattuseura jne.). Näitä herätyksiä ei kuitenkaan voi luonnehtia suureksi, kansalliseksi herätykseksi. Kansallinen herätys on vielä kokematta.

Herätykset alkavat yleensä yllättäen ja odottamattomalla tavalla. Ne eivät näytä toistavan toisiaan. Jumala käyttää omaa luovaa ajatteluaan ja johdatustaan. Monesti pienet ja maailman halveksimat henkilöt, jotka ovat tosissaan antautuneet Jumalan käyttöön ja rukoilevat paljon, toimivat herätyksen käynnistäjinä ja airuina. Meille monille tuttu Paavo Ruotsalainen, heränneiden johtohahmo, on tästä hyvä esimerkki. Tiettyä Jumalan tuntemana hetkenä hän oli väkineen heinäpellolla työssä keskellä kesäpäivää. Yhtäkkiä Pyhä Henki laskeutui voimallisesti koko väen ylle. He kaatuivat maahan ja alkoivat puhua kielillä. Vastaansanomaton kokemus pani heidät liikkeelle ja niin Sanan saarna heidän kauttaan alkoi vaikuttaa. Useita kirkon pappeja liittyi mukaan herätykseen ja he joutuivat vastaamaan valinnastaan viranomaisten edessä Kalajoen käräjillä. Valtakirkko ei voinut sulattaa moista harhaliikettä. Mutta vielä tänäkin päivänä tuo herätys kantaa hedelmää eri puolella Suomen siionia.

MIKÄÄN HERÄTYS EI OLE TÄYDELLINEN

Moni meistä odottaa ja rukoilee herätystä. Mutta olemmeko siihen valmiita? Meillä saattaa olla ”ruusuisia kuvia” herätyksen ihanuudesta” tai sitten saatamme suhtautua siihen pelonsekaisin tuntein. Kokemustieto jo toteutuneista herätyksistä on, että samalla kun saamme kokea Pyhän Hengen ihanaa läsnäoloa ja vaikutusta, työ ”vastasyntyneiden” parissa on haastavaa ja voimia kuluttavaa. Valmentautuminen ja harjoittelu on välttämätöntä, jotta Jumala voi laskea meidän varaamme valmistamansa herätyksen.

On hyvä muistaa, että mikään herätys ei toteudu täydellisesti Jumalan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Vika ei ole Jumalassa vaan meissä ihmisissä. Pyhä Henki on tarkka toiminnassaan eikä Jumala jaa kunniansa meidän lihallisten halujemme ja tavoitteidemme kanssa. Kaiken ei kuitenkaan tarvitse mennä täsmällisesti oikein, jotta Jumala saa syvimmat tarkoituseränsä toteutumaan. Me saamme tehdä oman osamme herätyksessä uskossa ja siinä levossa ja rauhassa minkä Kristus, kaiken täyttävä, meille antaa.

Meidän tulisi välttää tilannetta, jossa oman ehkä ahtaankin asennoitumisemme kautta tukahdutamme tai rajoitamme Jumalan käynnistämän herätyksen. Vikoilemme ja arvostelemme julistusta, demotivoimme uskon veljämme ja sisariamme. Tämä on tyypillinen sielujemme vihollisen strategia sammuttaa jo alkanut herätys. Oudointa on se, että monesti herätykset on heitetty ulos kirkoista, joissa ne ovat puhjenneet. Näistä on meille näyttöä kirkkohistoriamme sivuilla. Aluksi rukoillaan ja odotetaan herätystä, mutta kun se sitten tulee mutta eri tavalla kuin toivottiin, se heitetään ulos. Moinen ”hengellinen väkivalta” synnyttää paljon murhetta ja haavoja, jotka väistämättä jakavat kristikuntaa.

Toisaalta herätykseen sisältyy aina ylilyöntien mahdollisuus. Innostumme liikaa ja sen seurauksena herätys ei pysy raittiina. Kun Pyhä Henki toimii voimakkaasti, on riski ajautua vieraisiin uomiin ja ilmiöihin, joissa esiintyy hysteriaa, sielullisuutta ja jopa harhaoppejakin. **Vahvaa rukousta tarvitaan ennen herätystä, herätyksen aikana ja herätyksen jälkeen, jotta hedelmä olisi runsas ja että se pysyisi.** Herätysaarnaaja ja metodismin perustaja John Wesley (1703-1791) rukoili kerran, kun herätys jo oli laantunut: ”Oi Herra, lähetä meille entinen herätys ilman virheitä. Mutta jos niin ei voi tapahtua, lähetä se – kaikkine virheineen. Me tarvitsemme herätyksen”.

ENSIMMÄINEN HERÄTYS ELI ENSIMMÄINEN HELLUNTAI

Apostolien tekojen alusta me voimme lukea kuvauksen ensimmäisen helluntain tapahtumista. Joukko Jeesusen opetuslapsia oli koolla odottamassa ja rukoilemassa Jeesusen lupauksen täyttymistä, että Pyhä Henki vuodatettaisiin heihin ja että he saisivat voiman olla Hänen todistajiaan (Apt. 1:8). Ja sitten

” tuli yhtäkkiä humaus taivaasta, niinkuin olisi käynyt väkevä tuulispää, ja täytti koko huoneen, jossa he istuivat. Ja he näkivät ikään kuin tulisia kieliä, jotka jakaantuivat ja asettuivat heidän itse kunkin

päälle. Ja he tulivat kaikki Pyhällä Hengellä täytetyiksi ja alkoivat puhua muilla kielillä, sen mukaan mitä Henki heille puhuttavaksi antoi". (Apt. 2:2-4).

Opetuslapset tulivat täytetyiksi Pyhällä Hengellä ja he alkoivat puhua vierailta kielillä. Kaikki Jerusalemiin juhliille kokoontuneet ja eri kieliryhmistä kotoisin olevat juhlavieraat saivat kuulla omalla kielellään Jumalan suurista teoista. He kaikki olivat hämmästyksissään. Pyhän Hengen läsnäolo oli niin voimakas, että opetuslasten luultiin olevan täynnä makeata viiniä (vrt. Paavo Ruotsalaisen ja hänen joukkonsa kokemukset Telppäsniityllä). Pietari nousi puhumaan ja totesi, etteivät opetuslapset suinkaan olleet juovuksissa viinistä vaan Pyhästä Hengestä (vrt. myös Room. "Älkää juopuko viinistä vaan täytyykää Pyhällä Hengellä). Pietari viittasi Joelin kirjan profetiaan: ***"Tämä on sitä, mikä on sanottu profeetta Joelin kautta"*** (Apt. 2:16). Sitten Pietari piti heluntaisaarnansa ja kehotti kuulijoitaan tekemään parannuksen ja ottamaan kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen. Tuona päivänä tuli uskoon ainakin 3000 ihmistä (Apt. 2:41). Ensimmäinen herätys oli alkanut ja "alkuseurakunta" oli syntynyt.

Alkuseurakunnan aika kesti noin 100 ensimmäistä vuotta seurakunnan historiassa ja siitä todetaan, että se oli koko ajan herätyksen aikaa. Apostolien teot kertovat, että ihmisiä tuli joka päivä uskoon ja seurakunta oli kaiken kansan suosiossa. Vasta myöhemmin alkoivat vainot, koska sielujemme vihollinen vihaa herätystä yli kaiken. Alkuseurakunnan aikana ***Pyhän Hengen armolahjat olivat käytössä jatkuvasti ja kaikkialla.*** Jumala vahvisti julistetun sanan ihmein ja merkein, sairaita parannettiin ja kuolleita herätettiin. Alkuseurakunta oli opiltaan ja hengeltään yhtenäinen. Herätyksen historiasta voimme havaita, että tämä yhtenäisyys alkoi järkkyyä. Myöhemmissä herätyksissä korostuivat erilaiset osatotuudet päinvastoin kuin alkuseurakunnan herätyksessä, jossa korostettiin kaikkia Raamatun totuuksia tasapuolisesti (vrt. koko evankeliumi). ***Lopun ajan herätyksessä, jota odotamme, odotamme kaiken ennalleen asettamista.***

MARTTYYRISEURAKUNNAN AIKA

Herätystä seuraa enemmän tai myöhemmin vaino. Usein vaino kohdistuu meidän henkeemme. Meitä syytetään harhaoppisuudesta, hurmahenkisyydestä, eksymyksestä jne. Senpä tähden on erittäin tärkeää, että me tunnemme Raamattumme ja voimme Jumalan Sanan kautta peilata kaikkea, mitä herätys tuo tullessaan. Se, että herätystä vainotaan ja vastustetaan, on aidon herätyksen merkki. Apostoli Paavali toteaaakin:

"sillä minulle on avautunut ovi suureen ja hedelmälliseen työhön, ja vastustajia on paljon"
(1. Kor.16:9)

Kaikki muistamme Rooman keisarin Neron käynnistämät kristittyjen vainot. Mielenvikaisuudessaan hän oli itse syyttänyt Rooman palon ja syytti siitä kristittyjä. Käynnistyi vaino ja monet kristityt joutuivat maksamaan uskonsa hengellään eli kärsimään marttyyrikuoleman. Muistamme kirkkohistoriasta myös katolisen kirkon vainot, jotka kohdistuivat kerettiläisiin (esim. katolisen kirkon opista poikkeavalla tavalla uskoviin kuten Luther). Moni heistä sai kärsiä vainoa ja jotkut joutuivat maksamaan erilaisuudestaan hengellään.

Tälläkin hetkellä ympäri maailmaa kristittyihin kohdistuu kaikenlaista vainoa, fyysistä, henkistä ja hengellistä. Moni joutuu Rooman kristittyjen tapaan maksamaan uskostaan hengellään ja todistamaan maailmalle sitä kautta.

"Ja he ovat voittaneet hänet (siis saatanan) Karitsan veren kautta ja todistuksensa sanan kautta, eivätkä ole henkeänsä rakastaneet, vaan olleet alltiit kuolemaan asti". (Ilm. 12:11).

HERÄTYKSEN HISTORIAA

Kristittyjen vainot päättyivät 300-luvulla jkr., kun Rooman keisari Konstantinus julisti kristinuskon koko valtakunnan uskonnoiksi. Katolinen kirkko alkoi muodostua ja se hankki ja sai itselleen paljon myös rikkautta ja maallista valtaa. Vanha sanonta kuuluu, että ”valta sokaisee”. Näin tapahtui myös kristikunnassa. Valtio ja uskonto liittoutuivat. Puhdas ja raitis evankeliumi peittyi vallankäytön ja ihmissäntöjen alle. Tuossa pimeässä ajassa Jumala kuitenkin valvoi sanaansa ja herätti Martti Lutherin uskonpuhdistuksen työhön. Lutherin mielestä uskonpuhdistuksen on oltava jatkuva prosessi. Ihmisellä on jatkuvasti taipumus pilata Jumalan suunnitelmat ja tuoda niihin mukaan ihmisen omaa tulkintaa ja viisautta. Pyhän Hengen vaikutuksesta Luther sai mukaansa joukon kanssataistelijoita kuten Galvin. Syntyi protestanttinen, pietistinen ja evankeelinen herätysliikettä.

Herätysten historiaan perehtynyt tutkija tri Edvin Orr toteaa, että **uskonpuhdistuksen jälkeen on ollut kuusi isompaa herätyksen jaksoa**. Ne ovat koostuneet paikallisista herätyksistä (Britannia, USA, Kanada, Saksa) ja niiden vaikutukset ovat levinneet myös Pohjoismaihin ja maailmanlaajuisiksi.

- **Ensimmäinen** useita kansakuntia koskettanut herätys alkoi nykyisen Tshekin alueelta moravialaisesta yhteisöstä, jota kutsuttiin nimellä ”Herrnhut” (*Herran odotus*). Tälle ”herrnhutilaisuudelle” oli tyypillistä parannuksen ja sovinnonteko ja voimakas rukous (ympäri vuorokautinen rukous katkeamatta 100 vuotta 1727-1827).
- **Toinen** aalto kesti n. 30 vuotta, ja sen vaikutus oli laaja. Herätys alkoi rukousliikkeenä v. 1784. Seurakunta toisensa jälkeen sitoutui rukoilemaan. Seurakunnissa alkoi rukousherätys. Herätyksen tärkeä tulos oli raamattu-, kirjallisuus- ja lähetysseurojen perustaminen.
- **Kolmas** voimakas herätyksen aalto saapui pian toisen herätyksen jälkeen (1832-1842). Pidettiin suuria herätyskokouksia ja -juhlia. Opetettiin raamatullisesta seurakunnasta, Jeesuksen takaisintulosta, armolahjoista ja apostolisten virkojen ennalleen asettamisesta.
- **Neljäs** herätyksen aalto käynnistyi vuonna 1857. Tämä herätys oli siihenastisista laajin, ja sen vaikutus oli kolmea edellistä herätyksen aaltoa voimakkaampi ja kestävämpi. Herätys alkoi pienestä alusta Kanadassa, jossa 21 ihmistä tuli uskoon. Tässä herätyksessä miljoona ihmistä tuli uskoon sekä USA:ssa että Britanniassa ja herätys levisi laajalle eri puolille maailmaa. Yksi tämän herätyksen hedelmä on Pelastusarmeijan perustaminen. Maallikkovetoisessa herätyksessä tehtiin parannusta synneistä ja rukoiltiin herätystä.
- **Viides** herätyksen aalto käynnistyi v. 1880. Tätä aikaa voi luonnehtia ”lähetystyöherätykseksi”, jonka perusta oli syntynyt edellisessä herätyksessä ja levitti nyt herätyksen tulta ympäri maailmaa. Tuhannet vapaaehtoiset lähtivät lähetystyöhön. Monilla evankelioimattomilla alueilla Intiassa, Afrikassa, Australiassa, Keski- ja Etelä-Amerikassa koettiin herätystä.
- **Kuudes** herätyksen aalto käynnistyi 1900-luvun alussa. Tämän herätyksen taustalla oli nk. pyhitysliike. Evankeelisen ja helluntailaisen herätysliikkeen juuret ovat tässä pyhitysliikkeessä. Seurakunnissa oli voimakas halu saada enemmän voimaa, pyhyttä, menestystä evankelointityössä ja enemmän Hengen vuodatusta. Herätystä leimasivat rukous- ja paastopäivät, tuore Herran odotus, kokouksissa monet heittäytyivät maahan, itkivät ja rukoilivat.

HERÄTYKSIÄ SUOMEN SIIONISSA

On sanottu, että missään muussa maassa kuin Suomessa ei Jumala ole antanut niin paljon ja jatkuvasti herätyksiä. Suomen kansana olemme uskonpuhdistuksen (reformaation) lapsia. Perinteistä uskonkäsitystämme ohjaa voimakkaasti myös nk. pietistinen uskonkäsitys. Pietistinen korostus tuntuu mm. niissä varoituksissa, jotka kohdistuvat itsevarmoinhin synnintekijöihin ja kuolleeseen uskoon, mutta myös siinä vakavuudessa, joka korostaa ja muistuttaa pappeja heidän hengellisestä vastuustaan. Meidän kotoisia, vieläkin toimivia herätysliikkeitä ovat:

- **Rukoilevaisuus** (Länsi-Suomen Rukoilevaisten yhdistys, Suomen rukoilevaisen kansan yhdistys)
- **Herännäisyys** (Herättäjäyhdistys)
- **Evankelinen herätysliike** (Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Evankelinen lähetysyhdistys)
- **Lestadiolaisuus** (Vanhoillislestadiolaisuus, Esikoislestadiolaisuus, Rauhansanalaisuus, Elämänsanalaisuus, Uusherätys)
- **Viides herätysliike** (Suomen Raamattuopisto, Kansan Raamattuseura, OPKO, Suomen Evankeliluterilainen Kansanlähetys)
- **Luther Säätiö**
- **Suomen teologinen instituutti**
- **Karismaattinen liike** (mm. Nokia Missio, Hengen uudistus kirkossamme ry)
- **Vapaat suunnat** (helluntailaisuus, vapaakirkollisuus, baptistit, metodistit)

JOHTOPÄÄTÖKSET

Herätyshistorian perusteella on luontevaa tehdä seuraavat johtopäätökset:

- Jumala on käyttänyt herätyksiä tärkeänä keinona uudistaa maailmaan vaipunutta seurakuntaa ja voimistaa evankeliumin työtä eri puolilla maailmaa.
- Herätysten malli muistuttaa Israelin kansan vaiheita, joista kerrotaan Vanhassa Testamentissa. Herätyksiin on liittynyt samantapainen kiertokulku: ***ensin synti, apatia, rappio ja tappio — sitten epätoivoinen rukous Jumalan puoleen — ja lopulta Hänen voimallinen ilmestymisensä.***

LÄHDELUETTELO

Pyhä Raamattu (Vanhan testamentin käännös vuodelta 1933 ja Uuden testamentin vuodelta 1938)

Wikipedia, Vapaa tietosanakirja

Iso Raamatun Tietosanakirja (Illustrert Bibelleksikon A.S., Oslo, 1965-1969)

Teijo-Kalevi Lusa: Ehtoosade (Kuva ja Sana, 2006)